

تاریخچه حجامت

جایگاه حجامت در دنیای امروز

حجامت موافقین، مخالفین

حجامت موافقین، مخالفین ۲

حجامت موافقین، مخالفین ۳

تاریخچه حجامت

در ضمن برای ارائه این مطالب از کتاب آشنائی با حجامت نوشته آقای دکتر روزگاری بهره بردم. حجامت در لغت به معنی ((ایجاد حجم)) است و اصطلاحاً نوعی روش خونگیری با شاخ یا شیشه است که جهت پیشگیری و درمان برخی بیماریها مورد استفاده قرار می گیرد .

تاریخچه حجامت

حجامت در تاریخ طب سنتی مشرق زمین سابقه ای بیش از پنج هزار سال دارد و رد پای آن را در کتاب (Ayur - veda) می توان یافت . دستورات طبی و بهداشتی این کتاب که قدمتی در حدود پنج هزار سال دارد حاصل اندیشه و تلاش عارفان و حقیقت بینان هند می باشد . در تاریخ تمدن مصر باستان نیز حجامت دارای جایگاه رفیع و معتبری بوده است .

حکیم جرجانی - مولف کتاب گرانقدر ذخیره خوارزمشاهی - پیرامون قواعد و زمانهای مناسب جهت انجام حجامت ، مطالبی را از جالینوس - پزشک شهیر یونانی - ذکر می کند . این مسئله موید آن است که در عصر جالینوس نیز حجامت متداول بوده و توسط پزشکان یونانی تجویز شده است .

((سرشرتا)) یکی از دانشمندان بزرگ هندی که او را پایه گذار جراحی پلاستیک در ۲۰۰۰ سال قبل می دانند از حجامت به عنوان یکی از روشهای درمانی بیماری های خونی نام برده است .

در کشور ما نیز حجامت سابقه ای دیرینه دارد و شواهد نشان می دهد که قبل از ظهور اسلام نیز حجامت توسط اطباء و

حکماء مورد ، استفاده قرار می گرفته است . در تاریخ آورده اند که بهرام گور - یکی از پادشاهان سلسه ساسانی - برای

درمان بیماری خود از حجامت استفاده کرده است . همچنین شواهد تاریخی نشان می دهد که حجامت به همراه طب سنتی در دانشگاه جندی شاپور تدریس می شده است .

دانشمندان و اطباء شهیر ایران زمین ، نظیر ابوعلی سینا، جرجانی ، رازی و بسیاری دیگر ، جملگی به طور وسیعی از حجامت در درمان بیماران خود بهره برده اند و در کتابهای معتبر خویش این روش را به کرات تجویز نموده اند . به عنوان مثال ابوعلی سینا در کتاب ارشمند ((قانون)) حجامت را در درمان بیش از ۳۰ نوع بیماری موثر دانسته است .

طی قرون متوالی حجامت جزو فرهنگ ملی - مذهبی مردم این سرزمین قرار داشته است . بطوریکه در گذشته ، همه ساله مردم در فصل بهار ، کودکان و میانسالان خویش را حجامت نموده و اصطلاحاً این مرام را ((عید خون)) می نامیده اند و معتقد بوده اند که با این طریق فضولات و سموم از بدن دفع شده و سلامت فرد تضمین می شود . با ظهور اسلام پیامبر وائمه اطهار ضمن تأیید این امر به پیروان خود آن را توصیه نموده اند که بعداً در این مورد به تفصیل صحبت خواهد شد.

این روند تا سال ۱۳۳۴ هجری شمسی ادامه داشته است . در این سنال تحت عنوان اجرای قانون نظارت بر درمان ، مبارزه وسیعی علیه حجامت آغاز شد . به این ترتیب حجامت، در روند رفتارهای درمانی ایرانیان ، بسیار کم فروغ شد . تا اینکه به تازگی موسسه تحقیقات حجامت ایران با انجام تحقیقات این مورد را احیا کرده است .

جایگاه حجامت در دنیای امروز

حجامت ، امروزه در بسیاری از کشورهای توسعه یافته و یا در حال توسعه در حال انجام است و تحقیقات وسیعی راجع به تاثیرات شگرف این روش درمانی انجام شده و همچنین در حال پیشرفت می باشد . با مراجعه به شبکه جهانی اینترنت (Cupping – Scarification – blood – phlebotomy) و برخی مجله های معتبر پزشکی می توان به مقالات فراوانی راجع به تاثیرات حجامت دست پیدا نمود .

در آلمان دکتر " یوهان آبله " با بیش از ۲۰ سال تجربه تحقیق در خصوص اثرات حجامت ، کتابی با عنوان " حجامت روش درمانی آزموده شده " به چاپ رسانده است. در آمریکا، کانادا، انگلیس، آلمان، فنلاند، نروژ، آفریقای جنوبی و بسیاری از کشورهای اروپای شرقی حجامت به صورت روز افزون و گسترده ای در کلینیکهای ویژه روبه رشد و انجام می باشد. تحقیقات علمی و پایه ای در خصوص حجامت در حال انجام است ، اما تعدادی از بیماریهایی که تاثیر نسبی و یا قطعی حجامت در درمان آنها به صورت تجربی به اثبات رسیده است عبارتند از : ۱- جوشهای صورت و بدن (آکنه ۲- سردردها به خصوص میگرددن ۳- ریزش و شوره موی سر ۴- درد کمر و یا دردهای سیاتیکی ۵- چربی خون ۶- قند خون و دیابت غیر وابسته به انسولین nIDDM7- فشار خون ۸- ناراحتی ها و عفونتهای زنان ۹- دردها و اختلالات دوران قاعدگی - ۱۰، اریس و ورم پا ۱۱- افسردگی ۱۲- آگزما و حساسیت پوستی ۱۳- انواع آلرژی ۱۴- کک مک و لکه های پوستی ۱۵- درمان

آرتروز ۶- درمان لاغری ۱۷ ترک اعتیاد ۱۸- درمان انواع خاصی از نازایی ۱۹- بیماریهای قلبی ۲۰- خواب رفتن و خارش دست و پا ۲۱- بیماریهای روانی ۲۲- بهبودحالات بعد از CVA یا سکته مغزی ۲۳- غلظت خون ۲۴- گر گرفتگی و دردهای عضلانی ۲۵- کوتاهی قد ۲۶- بی اشتها ۲۷- سینوزیت ۲۸- یرقان نوزادان ۲۹- کیست تخمدان ۳۰- مسمومیتهای غذایی و دارویی ۳۱- سلولیت ۳۲- یبوست ۳۳- تصلب شرایین ۳۴- شب ادارای ۳۵- اختلالات رفتاری کودکان ۳۶- ضعف سیستم ایمنی

ممکن است برای عده ای این سوال ایجاد شود که چگونه یک عمل ساده یا چند خارش پوستی می تواند در درمان این همه بیماری که بعضاً از معضلات لاینحل پزشکی هستند موثر باشد ؟ در پاسخ باید گفت که خون در متابولیسم بدن نقشی محوری و مرکزی دارد و تغذیه کننده کل سلولهای بدن است . آلودگی ، غلظت نامطلوب و هرگونه اختلال در خونسازی صحیح ، بر بافتهای بدن و کلیه سلولها تاثیر نامطلوب خواهد داشت . لذا تصفیه خون از مواد مضر و سموم و رفع انسدادهای عروقی می تواند در سلامت تمامی سلولهای بدن موثر باشد .

از طرف دیگر اکثر عفونتها و بیماریها بر اثر ضعف سیستم ایمنی ایجاد می شود . امروزه تحقیقات علمی در مراکز معتبر تحقیقاتی ، تاثیر آسیب بافتی را در فراخوان سلولی به محل و تقویت سیستم ایمنی بدن به اثبات رسانده است . (حجامت نوعی آسیب بافتی است که باعث احتقان و التهاب موضع می شود) در طب سنتی حجامت داروی غلبه خون بر بدن است . از علایم غلبه خون می توان به ایجاد کورک و جوش در سطح بدن ، مورمور شدن و احساس خارش خفیف ، سنگین و کرختی بدن ، سرخی صورت و پوست ، گرگرفتگی ، سردرد و احساس خالی شدن زیر پا هنگام راه رفتن ، خواب رفتن اندامها ، خواب زیاد و سنگین و اشاره نمود.

حجامت موافقین ، مخالفین

یکی دیگر از ایراداتی که در زمینه انجام حجامت وجود دارد و مخالفین این عمل آن را بیان می کنند این است که این عمل می تواند در شیوع بیماریهایی مثل هپاتیت یا ایدز و... نقش داشته باشد . البته این امر مسلم است که این خطر در هر امر خونگیری محتمل است و بیش از همه پرسنل گروه پزشکی در خط اول این خطر وجود دارند . اما آنها که حجامت را در انتقال این بیماریها دخیل میدانند باید توجه کنند که راه انتقال ایدز از خون یا تراوشات جنسی و در هپاتیت خون و تراوشات مخاطی است در انجام عمل حجامت که ما با یک لیوان و تیغ یک بار مصرف سر و کار و خون آن فرد سر و کار داریم منبع آلوده کننده (یعنی خون یا تراوشات جنسی و مخاطی آلوده) در کجا وجود دارد که آن فرد را آلوده کند؟! مگر اینکه این عوامل در ست یا وسایل شخص حجامت کننده بخواهد باقی بماند و عامل انتقال باشد که البته این امر با توجه به استریلیزاسیون

وسایل (که امر لازم در انجام حجامت می باشد) و توجه به این امر که ویروسهای هپاتیت وایدز در محیط بیرون جز چند دقیقه قادر به حیات نیستند (ولذا ما انتقال هپاتیت وایدز از راه هوا نداریم) امری غیرمحمتمل است .

حجامت در طب قدیم درمان غلبه خون بوده است .این مورد همان افرادی هستند که در طبایع از آنان به عنوان طبایع دموی یاد می شود .البته این نکته لازم به یادآوری است که اغلب افراد از حجامت سود می برند به غیر از افرادی که حجامت برای آنان کنتراندیکاسیون (ممنوعیت) دارد -بعدا ذکر می شود -و افراد شدیداً سرد مزاج (بلغمی) البته افراد بلغمی نیز در صورتیکه حجامت لازم باشد پس از تمهیداتی از جمله داروهای بلغم زدا یا پس از فصد و بادکش گذاری (حجامت گرم و خشک) که همه بدن را گرم می نماید می توان حجامت کرد.

سوالی که بیش از همه در ابتدای بحث حجامت خصوصاً از طرف مخالفان حجامت مطرح می شود این است که اگر از بیماری نیاز به خونگیری شد چرا از طریق انتقال خون این کار انجام نگیرد که این کار هم عمل خدایسندانه است و خون آن را افراد دیگر هم استفاده میکنند وهم عمل درمانی انجام شده است ؟

اولاً ما در اینجا توصیه میکنیم که این عمل خدایسندانه توسط شما به هر نحو که ممکن است خصوصاً در مواقع استمداد هموطنان انجام شود که البته این عمل به نوبه خود اثر درمانی خاص خود را داراست .من بیماری شدیداً دموی مزاج داشتم که اظهار می داشت وی حتی در طی خونگیری برای آزمایش نیز که از ۵ سی سی فراتر نمی رود بهبود علائم داشته است .ولی حجامت همان طور که اشاره خواهد شد عملی است که اثر درمانی آن (اگر رعایت جوانب امر شود) به مراتب بیشتر ،طولانی اثر تر و موثر تر می باشد .

بیشتر کسانی که سوال فوق را مطرح می کنند،از نحوه انجام حجامت اطلاعی ندارند و بسیاری از مخالفان حجامت حتی برای یک بار هم از نزدیک این عمل را ندیده اند .

در حجامت ابتدا بوسیله یک لیوان که یکبار مصرف است (توسط خلائق ایجاد شده از راه حرارت یا توسط دستگاه ساکشن یا کمپرسور طی چند دقیقه (اغلب ۳ تا ۵ دقیقه) در روی پوست یک التهاب انجام می گیرد .حدود ۵۰ درصد اثر درمانی حجامت در طی این عمل انجام می گیرد .در طی این کار تمام واکنشهای التهاب یعنی پر خونی،فرا خوانی سلولهای التهابی واسیب سلولی مشاهده می شود پس از آن طی عمل تیغ زدن که به نحوه خاص خود انجام میگردد.

این خون که پر از سلولهای ملتهب و سلول های غلیظ و بسیاری از توکسینهای (سموم) خون است خارج میشود و توسط بادکش تخلیه انجام می گیرد .پرواضح است که این عمل طی انتقال خون انجام نمی گیرد.

بعلاوه در انتقال خون ما خون راز و وریدهای بزرگ خارج میکنیم در حالی که با این روش خون از مویرگها واز لنفاتیکها و وریدهای سطحی خارج میشود. در طی بسیاری از مطالعات مشخص شده که ماهیت سلولهای خارج شده توسط حجامت ماهوی بامحتویات خون وریدی دارد که بعدا به تفصیل بیان می شود.

بحث دیگر مورد اشاره دوستان در زمینه حجامت آن بود که در هیچ کتاب مرجع و یا مرکز معتبر و مقاله و نشریهء مستند اشاره ای به سوددهی این روش نشده است که باید گفت اگر چه در مورد حجامت در کتب رفرنس شاید مطلب در خور توجهی نباشد اما مقالات زیادی در این مورد وجود دارد که با جستجو در مدلاین پزشکی ویا در اینترنت با کلید واژگان **cupping; Scarification – blood letting – phlebotomy** این امر مقدور است. که البته من در این مورد در فرصت مقتضی این کار را خواهم کرد. بعلاوه این نکته حائز اهمیت و یاد آوری است که حجامت مانند سایر مواردی مانند همئوپاتی، هیپنوتراپی، طب سوزنی و... یک آلترناتیو مدیسین است که به مانند مثالهای ذکر شده، در کتب رفرنس تأیید نشده اما پزشکان و بیماران از بهره های درمانی آن استفاده می کنند. در مورد دیگر مطلب مورد اشاره که نوشته اند موافقین حجامت توجیه علمی برای آن نداشتند و حمایت خود را صرفا بر اساس توصیه های دینی و سنتی که در این خصوص شده است اعلام کردند نیز توصیه می کنم به توجیهاات علمی ذکر شده در سایت من و سایر مواردی که ذکر خواهد شد مراجعه نمایند. البته این نکته لازم به یادآوری است که دین اسلام مبدع حجامت نبوده و صرفا آن را تأیید کرده است و هر گونه سوء استفاده از تأیید دینی حجامت نیز در راستای سایر سوء استفاده هائی است که از دین می شود و با بحث علمی ما منافاتی ندارد. در مورد مطلب عروق بدن مثل لوله کشی شهر نیست که پس از مدتی در آن مواد زائد رسوب کند و به تعبیر یک نفر لجن!! جمع شود و با ایجاد زخم! خارج گردد! خود نویسنده با ارائه مثالهایی از کلسترول و هموسیدرین تأیید نموده اند که رگهای انسان می تواند مانند لوله های شهر باشد که هر از گاهی باید از مواد زائد اک شود. برای توضیح این مورد شما را به مبحث آترواسکلروز در کتاب پاتولوژی رابینز و هاریسون ارجاع می نمایم که در آن ضمن اشاره به شروع روزه آترواسکلروز در سن جوانی از اتوپسی های انجام شده از اجساد سربازان جنگ ویتنام که اغلب در سن ۱۸ تا ۳۰ سال بوده اند یاد می کند که در آنها نیز آترواسکلروز عروق کرونر و سایر رگها مشهود بوده اما نه در اندازه ای که مثلا در یک فرد ۶۰- ۷۰ ساله وجود دارد و ۹۵-۹۰ درصد رگ را گرفته باشد. بخاطر همین موارد است که رهیز غذایی و ورزش منظم از جوانی توصیه می شود. در ضمن در مورد عوامل آترواسکلروز یا به قول آن پیرمرد کثافتهای خون غیر از موارد معروف مثل کلسترول به تازگی از سایر علل از جمله همئو سیستین نیز یاد می شود که در آینده به مانند کلسترول اسکرینینگ آن لازم می شود. این مورد و صد ها عامل شناخته شده و شناخته نشده دیگر همان کثافتهای خونی است که عوام می گویند و.....